

**«Ο δρόμος προς το RIO: Σεβασμός, Ενημέρωση, Γνώμη»
Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εφήβων Συμβούλων Συνηγόρων του Παιδιού (ΕΝΥΑ)**

**Εκπαίδευση για τις σχέσεις και τη σεξουαλικότητα:
Προτάσεις των Εφήβων Συμβούλων
του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγόρων του Παιδιού (ΕΝΟC)
Παρίσι, Ιούνιος 2017**

Το παρακάτω κείμενο εκπονήθηκε μετά από διαβούλευση εκπροσώπων 11 Ομάδων Εφήβων Συμβούλων Ευρωπαϊκών Συνηγόρων του Παιδιού που συναντήθηκαν στο Παρίσι τον Ιούνιο του 2017. Κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης έγινε ανταλλαγή και σύνθεση των προτάσεων που είχαν ετοιμαστεί από τις ομάδες εφήβων κάθε χώρας, στο πλαίσιο της δράσης «Road to RIO: Respect, Information, Opinion» - «Ο δρόμος προς το RIO: Σεβασμός, Ενημέρωση, Γνώμη», που υλοποιήθηκε από το ΕΝΟC με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Υποχρεώσεις των κυβερνήσεων

- Οι κυβερνήσεις πρέπει να υιοθετήσουν νόμους και να πάρουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να υποστηρίξουν την ευημερία των παιδιών και των νεαρών ατόμων, να τα προστατεύουν και να τα ενδυναμώνουν στις σχέσεις τους στην καθημερινή ζωή.
- Οι κυβερνήσεις πρέπει να επενδύουν στη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των παιδιών και των νεαρών ατόμων, να τα ενημερώνουν και να τους εξηγούν τι ισχύει σχετικά με τη συναίνεση, τη σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση, τον βιασμό, κ.α.
- Οι κυβερνήσεις πρέπει να ενεργούν για την αποδοχή της σεξουαλικής διαφορετικότητας (άτομα ΛΟΑΤΚΙ+).
- Τα στερεότυπα του φύλου θα πρέπει να καταπολεμηθούν σε όλα τα πλαίσια, και ειδικά στις δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, στον αθλητισμό και στα παιχνίδια.
- Θα πρέπει να γίνουν εκστρατείες ενημέρωσης για την προώθηση της συμπερίληψης, της διαφορετικότητας και της ισότητας των φύλων, την πρόληψη του bullying, την εξάλειψη της ρητορικής και των εγκλημάτων μίσους (μέσω δραστηριοτήτων για παιδιά, διαφημίσεων, ταινιών ευαισθητοποίησης, κ.α.)
- Θα πρέπει να ψηφιστούν νόμοι που διασφαλίζουν την ασφάλεια των παιδιών στο διαδίκτυο.

Εκπαίδευση / Σχολεία

- Τα παιδιά πρέπει να διδάσκονται τα δικαιώματά τους και να εκπαιδεύονται σχετικά με την ανεκτικότητα από πολύ μικρή ηλικία. Οι δάσκαλοι πρέπει να ακούνε τα παιδιά και να τα διευκολύνουν να παίρνουν μέρος σε δραστηριότητες και σε όλες τις αποφάσεις για θέματα που τα αφορούν. Οι δραστηριότητες συμμετοχής πρέπει να αφορούν εξ ίσου τα παιδιά με διαφορετική εθνοτική ή πολιτισμική προέλευση και τα παιδιά με αναπηρίες. Η ταυτότητα φύλου των παιδιών πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να γίνεται σεβαστή. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να εφοδιάζουν τους μαθητές και τις μαθήτριες με εργαλεία που χρειάζονται για να νοιώθουν ενδυναμωμένοι στις σχέσεις τους, τόσο στο διαδίκτυο όσο και στον πραγματικό κόσμο.
- Στο αναλυτικό πρόγραμμα όλων των σχολείων πρέπει να εισαχθεί ένα υποχρεωτικό και μη βαθμολογούμενο μάθημα σχετικά με την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη, στο οποίο θα

περιλαμβάνεται και η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση. Το μάθημα αυτό πρέπει να διδάσκεται από ειδικά εκπαιδευμένους επαγγελματίες. Να ξεκινά στο δημοτικό, να φτάνει μέχρι το λύκειο, και να είναι προσαρμοσμένο στις ηλικιακές ανάγκες των μαθητών. Να περιλαμβάνει αναφορά στις συναισθηματικές παραμέτρους της σεξουαλικότητας και των σχέσεων και να προσφέρει ενημέρωση για την απόλαυση, την αγάπη, τα συναισθήματα και τις σεξουαλικές πρακτικές, την έννοια της συναίνεσης, τις διεμφυλικές ταυτότητες, τη νομοθεσία για όλα τα συναφή θέματα, κλπ. Πρέπει να είναι η ώρα που τα παιδιά κάνουν όλες τις ερωτήσεις που επιθυμούν, χωρίς ταμπού.

- Στα σχολεία πρέπει να γίνονται διαδραστικές συζητήσεις με τη συμμετοχή μαθητών και μαθητριών σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, με την υποστήριξη εξειδικευμένων επαγγελματιών που πρέπει να βοηθούν τα παιδιά και τους νέους να κτίζουν υγιείς σχέσεις και να αναγνωρίζουν τις κακοποιητικές / μη υγιείς σχέσεις. Σε αυτές τις συζητήσεις πρέπει να αξιοποιούνται κατάλληλα φιλικά προς τα παιδιά εργαλεία, όπως κινούμενα σχέδια, ταινίες, βίντεο κλπ.
- Τα μαθήματα της ιστορίας και των θρησκευτικών πρέπει να προωθούν την κριτική σκέψη και την κατανόηση ανάμεσα στα παιδιά και να μην ευνοούν τις διακρίσεις και τις αντιλήψεις μίσους απέναντι σε άλλους ανθρώπους ή λαούς.
- Οι μαθητές πρέπει να διδάσκονται πώς να αναγνωρίζουν τα σημάδια όταν οι συνομήλικοί τους αντιμετωπίζουν πιεστικές ή δύσκολες καταστάσεις, ώστε να ζητούν βοήθεια.
- Η εκπαίδευση των συνομηλίκων θα πρέπει να προωθηθεί στα σχολεία, ενημερώνοντας και ευαισθητοποιώντας τα παιδιά για θέματα όπως η ασφαλής χρήση των νέων τεχνολογιών.
- Στα σχολεία πρέπει να δίνεται η δυνατότητα της διαμεσολάβησης μεταξύ συνομηλίκων. Κατάλληλα εκπαιδευμένοι μαθητές που λειτουργούν με βάση πρότυπα και αρχές, με την υποστήριξη εκπαιδευτικών, όταν απαιτείται, να μπορούν να αναλαμβάνουν τον ρόλο διαμεσολαβητών και να συμβουλεύουν τους συνομηλίκους τους και, όποτε χρειάζεται, να τους παραπέμπουν στους κατάλληλους επαγγελματίες.
- Οι διαφορετικές σχέσεις πρέπει να αντιμετωπίζονται ως κανονικές, να μην τους δίνεται έμφαση και να σταματήσουν οι διακρίσεις σε βάρος των ΛΟΑΤΚΙ προσώπων.
- Σε όλα τα σχολεία πρέπει να υπάρχουν σύμβουλοι, διαθέσιμοι για τους μαθητές και τις μαθήτριες. Οι σύμβουλοι αυτοί θα πρέπει να έχουν συναφή εκπαίδευση και εμπειρία, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζουν κατάλληλα και με σοβαρότητα τις ανησυχίες των μαθητών, να τους βοηθούν να τις ξεπερνάνε και να τους συμβουλεύουν. Το εκπαιδευτικό προσωπικό πρέπει να μπορεί να παραπέμπει μαθητές σε υποστηρικτικές υπηρεσίες ή επαγγελματίες στην κοινότητα, όποτε απαιτείται, για ειδικά θέματα.
- Εθελοντικές ομάδες μαθητών μπορούν να δημιουργούνται και να αναλαμβάνουν να υποδέχονται εγκάρδια και διακριτικά τα παιδιά από άλλες χώρες ή αυτά που έχουν ιδιαίτερες ανάγκες και να διασφαλίζουν την προστασία τους και την ομαλή φοίτησή τους, γιατί η αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος είναι μια πολύ επίπονη διαδικασία. Στα σχολεία θα πρέπει να δημιουργούνται τάξεις υποδοχής και ένταξης.
- Θα πρέπει να βελτιωθούν οι διαδικασίες υποβολής παραπόνων στο σχολικό περιβάλλον, για περιπτώσεις άνισης μεταχείρισης.
- Όλοι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να επιμορφώνονται ειδικά για το πώς θα μπορούν να βοηθούν τα παιδιά και τα νεαρά άτομα να κτίζουν υγιείς σχέσεις και να αναγνωρίζουν τις κακοποιητικές / μη υγιείς σχέσεις. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να επιμορφώνονται καλύτερα στην αναγνώριση των διακρίσεων σε βάρος των ΛΟΑΤΚΙ προσώπων, της σεξουαλικής

παρενόχλησης και να μπορούν να μιλούν ελεύθερα για τη συναισθηματική και σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, όποτε αυτό χρειάζεται.

- Εκπαιδευτικές εκστρατείες πρέπει να αναπτυχθούν για να ενδυναμώσουν τους νέους και τις νέες να διαμορφώσουν τη δική τους ταυτότητα και τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό.
- Τα παιδιά πρέπει να ενημερώνονται για τους κινδύνους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης από μικρή ηλικία. Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς / κηδεμόνες των μαθητών πρέπει να εκπαιδεύονται σε σύγχρονα θέματα, περιλαμβάνοντας τις νέες τεχνολογίες.
- Στα σχολεία πρέπει να μπορούν να υπάρχουν και τουαλέτες ουδέτερου φύλου.
- Τα σχολεία πρέπει να είναι ανοικτά στην κοινότητα και να προσφέρουν δραστηριότητες και υποστήριξη σε διάφορες ομάδες και το απόγευμα.

Υγεία

- Πρέπει να σταματήσει η περικοπή των προϋπολογισμών και να δοθούν περισσότερα χρήματα στη φροντίδα της υγείας, που πρέπει να παρέχεται δωρεάν σε όλα τα παιδιά.
- Επιμορφωμένοι νοσηλευτές και νοσηλεύτριες πρέπει να υπάρχουν σε όλα τα σχολεία.
- Πρέπει να σταματήσει το κοινωνικό στίγμα που συνδέεται με το θέμα της παρθενίας. Να επιβάλλονται κυρώσεις στους γιατρούς που εκδίδουν πιστοποιητικά παρθενίας.
- Οι νέοι πρέπει να έχουν πρόσβαση στην αντισύλληψη.

Κοινότητα, Διαδίκτυο, Μ.Μ.Ε.

- Οι γονείς πρέπει να ενημερώνονται και να ευαισθητοποιούνται για τους κινδύνους του διαδικτύου και να ενθαρρύνονται να μιλούν με τα παιδιά τους, να καταλαβαίνουν τι κάνουν όταν μπαίνουν στο διαδίκτυο, και να μην τα εκθέτουν στην τεχνολογία από πολύ μικρές ηλικίες.
- Πρέπει να παρέχονται συμβουλές στους γονείς/κηδεμόνες/φροντιστές για να ακούν τα παιδιά τους και να τα λαμβάνουν υπόψη στις αποφάσεις που παίρνουν για αυτά. Οι γονείς πρέπει να ενημερώνονται για το πώς χρησιμοποιούν το διαδίκτυο με ασφάλεια και να λειτουργούν ως καλά παραδείγματα και στο ζήτημα της νέας τεχνολογίας, θέτοντας όρια και στη δική τους χρήση. Επαγγελματίες πρέπει να εξηγούν στους γονείς πώς να αναγνωρίζουν σημάδια και να παρέχουν υποστήριξη στα παιδιά τους όταν αντιμετωπίζουν συναισθηματικές δυσκολίες και να τα βοηθούν να εκφράζονται ελεύθερα, χωρίς να νοιώθουν ότι κρίνονται.
- Η επιμόρφωση των γονέων πρέπει να περιλαμβάνει το πώς θα μιλάνε στα παιδιά για το σεξ χωρίς να τους ασκούν κριτική και αποφεύγοντας τα ταμπού. Πρέπει να οργανωθούν κοινές δράσεις που θα περιλαμβάνουν γονείς και παιδιά, για την προώθηση της επικοινωνίας μεταξύ τους, έτσι ώστε τα παιδιά να μπορούν να ζητούν βοήθεια όποτε την χρειάζονται.
- Τα παιδιά και οι νέοι πρέπει να έχουν πρόσβαση σε κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους στην κοινότητα, που μπορούν να τους βοηθούν να χειρίζονται θέματα για τις σχέσεις τους ή για τις δυσκολίες που τυχόν αντιμετωπίζουν με συγκεκριμένες πτυχές της ταυτότητάς τους.
- Στα διαδικτυακά παιχνίδια και στις ταινίες πρέπει να εφαρμόζεται η ταξινόμηση κατά ηλικία. Στην τηλεόραση πρέπει να αφιερώνεται συγκεκριμένος χρόνος καθημερινά σε προγράμματα για παιδιά.

- Τα παιδιά και οι νέοι πρέπει να αποτυπώνονται με θετικό τρόπο στις διαφημίσεις.
- Η υπερσεξουαλικότητα στα μέσα ενημέρωσης και στις διαφημίσεις είναι πρόβλημα. Δεν χρειάζεται να προβάλλονται γυμνά σώματα γυναικών για να προωθούνται προϊόντα. Ωστόσο δεν ζητάμε λογοκρισία. Αξίζει να αναλύσουμε αυτή την πρακτική προσεγγίζοντάς την από την οπτική του φύλου.
- Είναι σημαντική η διαρκής εκπαίδευση των δημοσιογράφων στον χώρο εργασίας τους, για να μειωθούν τα επίπεδα διακρίσεων κατά διαφόρων ομάδων ατόμων (όπως των προσώπων με διαφορετική εθνική ταυτότητα, ΛΟΑΤΚΙ, ατόμων με ειδικές ανάγκες, κ.α.)
- Πρέπει να μπει τέλος στον «Ροζ Φόρο» (δηλ. την μεγαλύτερη τιμή στα είδη που απευθύνονται σε γυναίκες), ο οποίος ενσωματώνει αντιλήψεις διάκρισης λόγω φύλου.
- Ψηφιακή εκπαίδευση και υποστήριξη πρέπει να παρέχεται στους εφήβους σε σχέση με τα δικαιώματά τους, την ασφαλή χρήση των κοινωνικών δικτύων και την προστασία τους από τη διαφήμιση που χρησιμοποιεί τα δεδομένα τους και την εμπορευματοποίηση των προσωπικών τους δεδομένων χωρίς τη συγκατάθεσή τους. Χρειάζεται μια εφαρμογή που να παρουσιάζει σενάρια στους νέους και να τους δίνει συμβουλές για το πώς να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένες καταστάσεις.
- Σε περιπτώσεις διακρίσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρειάζεται αποφασιστική δράση. Γρήγορη ανίχνευση και παρέμβαση σε καταστάσεις παρενόχλησης. Παροχή καλύτερων πληροφοριών σχετικά με τους πόρους, τα εργαλεία και τα κανάλια καθοδήγησης που υπάρχουν, για να ζητήσει κάποιος συμβουλές και καθοδήγηση σε προσβλητικές καταστάσεις.
- Χρειάζεται να ερευνηθεί περισσότερο το θέμα της επίδρασης των νέων τεχνολογιών στις σχέσεις των παιδιών και των νέων.
- Πρέπει να δημιουργηθούν χώροι, όπου οι νέοι και οι νέες θα μπορούν να συναντιούνται και να εκφράζουν τις απόψεις και τις ανησυχίες τους, μακριά από τα κοινωνικά δίκτυα.